

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩ. ΖΩΝΤΟΣ

Έτος Α'

Ζάκυνθος Ιούλιος 1925

Τεύχος 5ον

Τιμάται Δραχ. 2,50

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κοινωνικά Ζητήματα υπό Α. Ι. Ζ.—Ricordo υπό Δ. Ίω. Τσακασιάνου.—Σημειώματα περί Φωσκόλου υπό Α. Χ. Ζώη.—Ένας άμοιρος υπό Αίμ. Καραγεώργη.—Τò Βιβλίον υπό Δ. Δάση.—Πεζά τραγούδια υπό Θέρου άνθους.—Ο Βαλαωρίτης Φεμινιστής υπό Μαριέττας Γιαννοπούλου.—Μαύρο βράδυ υπό Μελαγχολικού.—Η Έπτάνησος κατά τούς παρελθόντας αιώνας υπό Σ. Δ-Βιάζη.—Τά δύο τριαντάφυλλα υπό Α. Σαλούτση.—Περί συστάσεως τών όντων υπό Α. Σ. Μαρίνου.—Rallo Macabro υπό Δ. Σ. Πελεκάση.—Ρεζεδάς υπό Νίτσας Μακρή.—Ένα σου Καπρίτσιο υπό Πάριδος Έκδόσεις, Ταχυδρομεϊον κ. λ. π. κ. λ. π.

ΗΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἔτος 1ον—Τεύχος 5ον

Ζάκυνθος Ἰούλιος 1925

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἀπὸ ἀπεριόριστο πρὸς τοὺς δασκάλους σεβασμὸν, ἀπὸ ἄσβουστη δίψα μαθήσεως καὶ ἀπὸ τυφλῆ, εἰς ὅτι, τὸ ὄραϊον κι' εὐγενές, ἀγάπη, παρηκολούθησα μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον τὸ Συνέδριον τῶν δημοδιδασκάλων Ζακύνθου ποῦ ἔλαβε χώραν εἰς τὴν αἴθουσα τοῦ Ἀ. Δημ. Σχολείου Θηλέων τὰς 22-25 παρελθόντος καὶ, ὅπου πλὴν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ τοῦ ἀξ. ἐπιθεωρητοῦ των, ὠμίλησαν καὶ διάφοροι ἐπιστήμονες Θεολόγοι, Ἴατροι, Γεωπόνοι καὶ ἄλλοι.

Ἡ μεγάλη ἀδιαφορία καὶ περιφρόνησις τοῦ κοινοῦ πρὸς τοὺς δασκάλους, ἀναγκάζει τὸν ὑποφαινόμενον νὰ γράψῃ λίγες γραμμὲς ἀδιαφορᾶν ἂν δι' αὐτῶν δυσαρεστῆσαι κανένα.

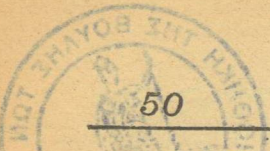
Τὸ παράδειγμα τῆς περιφρονησεως πρὸς τοὺς δασκάλους τὸ ἔδωκε πρῶτος ὁ ἐν Ζακύνθῳ ἀρχηγὸς τῆς ἐκκλησίας ὅστις προσεκλήθη νὰ τελέσῃ τὸν ἀγιασμόν, πρὸ τῆς ἐνάρεξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ δὲν προσῆλθεν, παραλείψας μίαν ἠθικωτάτην ὑποχρέωσιν, ποῦ εἶχε, νὰ ἐνισχύσῃ, ἠθικῶς, τοὺς φτωχοὺς αὐτοὺς ἐργάτας τοῦ πνεύματος καὶ νὰ δώσῃ τὸν τόνον τοῦ Συνεδρίου.

Τοῦτο, καθὼς καὶ ἡ ἀπουσία τῆς λεγομένης πρώτης κοινωνικῆς τάξεως, οὐδόλως μὲ συνενίκησαν, διότι ὁ μὲν πρῶτος δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ φωτισθῇ ἀπὸ τοὺς δασκάλους, ἡ δὲ δευτέρα, ἔχει καὶ πληρῶναι ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια καθηγητὰς κλπ. ὥστε νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται τι λέγουν καὶ τι πράττουν οἱ

δάσκαλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μόνον τὰ παιδιά τοῦ λαοῦ πρόκειται νὰ διδάξουν. Ἐνεῖνο ὅμως ποῦ μὲ κατέπληξε ἦτο ἡ ἀπουσία ἐν τοῦ συνεδρίου, τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων τῶν ὁποίων τὰ παιδιά φοιτῶσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα καὶ ἀπὸ τοὺς δασκάλους αὐτοὺς, τοὺς ὁποίους τόσον περιφρονοῦν, θὰ δοθῇ τὸ πρῶτο πνευματικὸ φῶς καὶ ἡ πρώτη κατεύθυνσις τοῦ χαρακτῆρος εἰς αὐτά. Κανείς δὲν ἀγνοεῖ ποῦ ἐδηγεῖτὸν ἄνθρωπον ἢ ἀμάθεια καὶ τὰ κακὰ ποῦ προέρχονται ἐξ αὐτῆς, εἰς τὴν κοινωνία καὶ εἰς τὴν Πολιτεία ἐν γένει. Ἄθελὰ μὲν ἔρχονται στὸ νοῦ λίγες γραμμὲς ἀπὸ ἓνα πρόλογο τοῦ ἀθάνατου ρωμαντικοῦ Γάλλου συγγραφέως Οὐγιῶ: «Ἐν ὄσῳ δὲν λυθῶσιν τὰ τρία τοῦ αἰῶνος προβλήματα, ὁ διὰ τῆς πενίας ἐξευτελισμὸς τοῦ ἀνδρός, ἡ διὰ τοῦ λοιμοῦ ἐξαχρείωσις τῆς γυναικὸς, ἡ διὰ τοῦ ΣΚΟΤΟΥΣ ΑΤΡΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ... Ἐν ἄλλες λέξεσιν καὶ ὑπὸ πλατυτέραν ἔννοιαν ἐνόσῳ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς πενία καὶ ἀμάθεια βιβλία εἰς τὸ παρὸν—οἱ πέντε τόμοι τῶν ἀθλίων του—ἴσως δὲν εἶναι ἀνωφελῆ», αὐτὰ ἔγραφε ὁ μέγας αὐτὸς κοινωνικὸς σοφοδιδάσκαλος, γιὰ τὸ παιδί ποῦ τρέφεται στὸ ΣΚΟΤΑΔΙ καὶ μᾶς ἀραδειάζει στὸ βιβλίον του τόσα παραδείγματα γιὰ τὸ κακὸ ποῦ προξενεῖ ἡ ἀμάθεια.

Γιατὶ λοιπὸν, Σεβασμιώτατε, δὲν προσῆλθατε στὸ Συνέδριον τῶν δασκάλων γιὰ νὰ χύσετε λίγο πνευματικὸ φῶς εἰς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι θὰ τὸ μετέφερον στὰ φτωχόπαιδα τοῦ λαοῦ;

Γιατὶ, κύριοι, γονεῖς καὶ κηδεμόνες δὲν ἤλθατε στὸ Συνέδριον τῶν δασκάλων γιὰ νὰ ἐνισχύσετε ἠθικῶς καὶ νὰ

δώσετε δύναμι καὶ θάρρος εἰς αὐτοὺς ποῦ ἐμπιστεύεσθε ὅ,τι τὸ τιμαλφέστερον ἔχειε, τὰ παιδιὰ σας;

Γιατὶ, κύριοι δὲν ἤλθατε ν' ἀκούσετε τί λένε οἱ δάσκαλοι καὶ πῶς θὰ διδάξουν τὰ παιδιὰ σας; Γιατὶ τόση ἀδιαφορία; ἀπὸ ποῦ θὰ μάθετε, ἀφοῦ οὔτε καὶ στὰ σχολεῖα δὲν πατᾶτε τὸ πόδι σας, ἐὰν καὶ οἱ δικοί μας δάσκαλοι, οἱ δάσκαλοι τῶν παιδιῶν σας, διδάσκουν —πρᾶγμα ποῦ εὐτυχῶς οὔτε κἂν τὸ διανοήθησαν οἱ καλοὶ μας δάσκαλο.— τὴν κατὰ λυσιὴν πάσης ἡθικῆς ἀρχῆς, ὅπως λίγα κοινωνικὰ ναύαγια, ποῦ δυστυχῶς ἀνήκουν στὴν ἀνώτερη θέσι τῶν δασκάλων, διδάσκουν τελευταίως εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πρωτευούσης;

Τὸ ξέρω, κύριοι, πῶς εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα, ἄκρα σιωπῆ θὰ ἐποκοιλοῦσθε ἀπὸ τοὺς ἐδιαφερομένους καὶ ὑποπτα μειδιᾶματα ἀπὸ τοὺς λοιποὺς, δὲν ἐνόμισα ὅμως πῶς κ' ἐγὼ, ὁ φτωχότερος ὅλων τῶ πνεύματι, ὅτι ἔπρεπε νὰ σιωπήσω εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσει, καθὼς δὲν θὰ σιωπήσω καὶ εἰς τὸ μέλλον, εἰς ὅτι γίνεται ποῦ νὰ ἀντιβαῖν ἰσότητι ἐξ ὑψώσιν τῶν χαρακτήρων, καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων. Τὴν καλλιέργειαν τῶν τελευταίων καὶ τὴν ἐξ ὑψώσιν τῶν πρώτων ἔθεσε ὡς πρόγραμμα τοῦ τὸ ὑμέτερον Περιοδικόν, τὸ ὁποῖον χωρὶς ν' ἀποβλέπη εἰς ὑλικά ὠφέλη, κατῆλθε στὸν ἀγῶνα τῆς πνευματικῆς πάλης.

A. I. Z.

RICORDO

Στὴ μάνα μου καὶ τ' ἀδέρφια μου

Τῆς ὥρας ποῦ τὰ βήματα μὲ φέρνουν στὴ σπηλιά μου ὡς τὸ θεοῖ ποῦ σέρνεται στὸν ὕπνο τὸν βαρὺ πετᾶ ὁ νοῦς μ' ἀνώφελα στὴν πρώτη τῆ φωλιά μου. καὶ σὲ χρονιὰς καὶ μέρες ἀγάλη προχωρεῖ.

—ο—

Τραχὺ κ' ἀγριολαγγεδόντας τὸ βλέμμα γύρω ψάχνει

γιὰ νᾶβρη τὴν ἀξέχαστη μικροῦλα συντροφιά μὰ τώρα ὀλοῦθε πλέχτηκε μαύρη πυκνὴ ἀράχνη τῆς μοναξιάς, ὡς ἀράχνη, μὰ κρούα ζωγραφιά.

—ο—

Φτωχὸ μαγγάλι π' ἔφεγγαν τοιγύρω στὴ φωτιά σου τῆς μάνας τὰ χαμόγελα κ' ἡ νηότη ἐξ ἡ ψυχῶν δὲν θὰ σκορπίσης πιά γιὰ μὲ τὴν πρώτη ζεστασιά σου ἐσκέπασε ἡ στάχτη σου τοῦ γέλοιου τὸν ἀχόν.

—ο—

Πῶς διάλυναν ὀνείρατα, πῶς σβύστηκαν εἰκόνες! μ' ἕνα τραγοῦδι πλάκωσαν γεράματα σιγὰ τώρα σιγμὲς ἐφτάσανε, ὡς ἔρμες ἀλγηδόνες π' ἀγαλινὰ, ὡς στάλες, ὁ χάρος τῆς τραγῶ.

—ο—

Τὰ μάτια μ' ἀροκίνητα κιντοῦν στὸ παρεῖθρι τὰ φῶτα τ' ἀσυνείθιστου ἄγνώριμου ντυνιᾶ κ' εἶν' ὅλα-ὅλα ἀμύλητα, γιὰ μὲ ὡς κοιμητήρι ὡς σούρουπο π' ἀπλώνει τὰ σκοῦρα του πανιά.

Ἀπὸ τὰ «Δικτυοκρόστελλα» Διον. Ἰω. Τσακασιάνος

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

Εἶναι ἄνθρωποι, ἐπρότθεσε, καὶ πρέπει νὰ ἦναι ἐλεύθεροι. Εἰς τὸ κρατητήριον παρέμεινε ὁ Φώσκολος ἐπὶ 24 ὥρας, ἀπελύθη δὲ, κατόπιν αἰτήσεως τῆς θείας του πρὸς τὸν τότε Προβλεπτῆν. Τὸ γεγονός τοῦτο συνέβη τὴν 10 Μαΐου 1785, φαίνεται δ' ὅτι μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην προσεκάλεσεν εἰς Σπαλάτον ὁ Ἄνδρέας Φώσκολος τὴν οἰκογένειάν του.

Τὰ πρώτα μαθήματα ἑλληνικῆς καὶ ἰταλικῆς ἐγεύθη ὁ ποιητῆς Φώσκολος ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τοὺς διδασκάλους Μαρτελάον, ἕνα τῶν διδασκάλων τοῦ Σολωμοῦ, καὶ τὸν κανονικὸν Ρενῶ, συχνάζων δὲ εἰς τὸν λατινικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐνεδύετο καὶ αὐτὸς, διαρκούσης τῆς λειτουργίας, τὸ σύνηδες

Ἐκ τῶν τοῦ Δαμαρτίνου

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Εἶναι βιβλίον ἕξοχο ἐκεῖνο τῆς Ζωῆς Ποῦ δὲν ἀνοίγει μῆτε κλεῖ κατὰ τὴ θέλησίν μας Τὲς πίκρες ὁποῦ πέρασες δὲν θὲς ἐκεῖ νὰ ἰδῆς Ἄνοίγει ὅμως μόνο του τὸ φύλλον τῆς πληγῆς μας. Καὶ προχωρῶντας μὴπως βρῆς λόγια τῆς ἀρσεειᾶς σου Πόνους θωρεῖς ποῦ σχίζονε τὴ μαύρη τὴ καρδιά σου

Κάτ' ἐλευθέρην μετάφρασιν Ἰούλιος 1919

Δ. Δάσης

δύο.

Προχωρήσανε σιγὰ—σιγὰ: ἡ γυναῖκα κρατοῦσε ἀπ' τὸ χέρι τὸν ἄνδρα—ἦταν τυφλός.

—Γιάννη μου, εἶμαι εὐτυχισμένη!

—Μὴ βιάζεσαι, Μαίρη.

—Ὁχι, ὁ γιατρὸς μ' ἐβεβαίωσε πὸς σε μὰ βδομάδα θάσαι καὶ θὰ βλέπης ὅπως πρίν.

—Κι' ὁ λογαριασμός; Θὰ μπορέσουμε νὰ τὸν πληρώσουμε;

—Γιὰ τόσο λίγο καιρὸ ποῦ μήναμε δὲν πιστεύω νὰ μᾶς πᾶρουν πολλά. Μὴ σκοτίζεσαι γι' αὐτὸ. Θὰ φροντίσω...

—Καῦμένη γυναῖκα! Θὰ μπορέσης;

—Ἐδῶσα μὴ προκαταβολή—ὅτι εἶχαμε. Γιὰ τᾶλλα, ἔχω τὰ σκουλαρίκιά μου...

—Κοῖμα... μποροῦσες ὅμως νὰ δανειστῆς ἀπ' τὸν Γιώργο, τὸ πιστό μας φίλο.

—Ὁχι!

Σταματήσανε· εἶχανε φτάσει. Βρισκόνταν μπρὸς στὸ σπίτι τους ποῦ πρίν ἕνα μῆνα εἶχαν ἀφίσει ἀδειανό. Ὁ Γιώργος, στὴ πόρτα, περίμενε.

Οἱ δύο φίλοι ἀγκαλιαστήκανε εἶπανε καὶ τι καὶ μπήκανε μέσα.

Ὁ Γιάννης κ' ὁ Γιώργος—παλιοὶ συνάδελφοι—μιλοῦσαν γιὰ τὰ περασμένα. Ὁ Γιάννης ζητοῦσε πληροφορίας γιὰ τοὺς συντρόφους τοῦ ἐργοστασίου. Στὸ μεταξύ ἡ Μαίρη ετοίμασε τὸ τραπέζι καὶ πῆγε νὰ

τῶν ὑπηρετούντων ἐν τῷ ναῷ παιδῶν ἐκκλησιαστικὸν ἔνδυμα καὶ ἤρχισε σπουδάζων παρὰ Ραββίνῳ τὴν ἑβραϊκὴν, παρὰ τὴν θέλησιν τῆς μητρὸς του ἀποστρεφομένης τοὺς ἀπογόνους τῶν σταυρωτῶν τοῦ Χριστοῦ. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ φιλομάθεια τοῦ παιδὸς Φωσκόλου, ὥστε, καθὰ ἡ παράδοσις περιέσωσε, μετέβαινε, κατὰ τὰς νύκτας, εἰς τὸν γειτονικὸν ναὸν τῆς Ὁδηγητρίας καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς κανδύλας τῆς ἐν τῇ εἰσόδῳ εἰκόνας τοῦ Ἁγίου Φανουρίου ἐμελέτα τὰ μαθήματά του.

Ἡ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Φωσκόλου, ὡς γράφει ὁ ἴδιος, διήλθε μεταξὺ πολλῶν καὶ ἀγρίων ἐναντιοτήτων, ἡπειλήθη δὲ ὑπὸ θανάτου καὶ τυφλότητος.

Εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς τύχης προσετέθη βραδύτερον καὶ ἡ κακεντρέχεια τῶν ἀνθρώπων, τῶν ταπεινῶν καὶ μοχθηρῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ὡς ἄλλαι ἐχιδναί, ἐξεμοῦσι ποικιλοτρόπως τὸ δηλητήριον αὐτῶν κατὰ παντὸς ὕγιος καὶ ἡθικοῦ, καὶ προέχοντος καὶ ὠφελίμου ἐν ταῖς κοινωνίαις. «...Ὡς πρὸς ἐμὲ, ἔγραφε, εἰργάσθην πάντοτε καὶ θὰ ἐργασθῶ εἰς τρόπον ὥστε ἡ τιμὴ μου νὰ μείνῃ ἄθικτος· οἱ μαροὶ καὶ μοχθηροὶ φλυαροῦν καὶ θὰ φλυαροῦν, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια θριαμβεύει. Τὸ δικαστήριον τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ χρόνου δικαίονον τοὺς τιμίους, καὶ συγχίζον τοὺς φαύλους καὶ ἐπιβάλλουν σιγὴν εἰς τὰς κακὰς γλώσσας.»

ἀκολουθεῖ Δεων. Χ. Ζώης

ΕΝΑΣ ΑΜΟΙΡΟΣ

Χαρισμένο στὴ Ν. Τ.

Ἡ σιδερένια πόρτα τοῦ νοσοκομείου ἀνοίξε, δύο πρόσωπα βγήκαν, κ' ὕστερα πάλι ξανάκλεισε σιγὰ—σιγὰ, κάνοντας τὸν ἴδιο μονότονον ἐκεῖνο κρότο, λὲς κ' ἦταν ἀναστεναγμός. Ἐνας ἄνδρας μὲ δεμένα τὰ μάτια, μὴ γυναῖκα ὁμορφῆ ἀκολουθοῦσε μ' ἕνα μπαγαλάκι στὸ χέρι—κ' οἱ δύο ἦσαν φτωχικὰ ντυμένοι.

Ἡ πόρτα εἶχεν ἀνοίξει γι' αὐτοὺς τοὺς

πάρη καὶ πρόχειρο ἀπ' τὸ γειτονικὸ μαγαζί.

Σὲ λίγο, σηκωθήκανε ὅλοι καθήσαν στὸ τραπέζι, καὶ ἡ γυναῖκα χαρούμενη διηγόταν, τὸ πῶς περάσαν στὸ νοσοκομεῖο, καὶ κάθε τόσο ἐπαναλάμβανε τὰ λόγια τοῦ γιαιτροῦ: «Σὲ μιὰ βδομάδα θὰ ναι καλά, θὰ βλέπη». Ὁ Γιώργος—ὁ φίλος—ὄλο καὶ τὴ κύτταζε κἀνοντας πὼς προσέχει, ὕστερα ἅμα φάγανε, σηκώθηκε καὶ μετὰ πρόφρασι κάποιας δουλειᾶς ἔφυγε, ψιθυρίζοντας κατὰ σιτὴ Μαίρη. Ἐκείνη ἔνευσε μετὰ τὸ κεφάλι: «ναί»

Τ' ἀνιρόγυνο ἔμεινε μόνο.

Ὅταν ὁ Γιώργος βρέθηκε στὸ δρόμο ἦταν ζαλισμένος. Ἡ σκέψι του ἔτρεχεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, μὰ μιὰ ἄλλη σκέψι, πὺδ δυνατὴ, κυριαρχοῦσε στὸ μυαλό του: ἡ Μαίρη.

Περπατοῦσε κάποτε σιγά, κάποιε γρήγορα, σκονιάφτοντας ποῦ καὶ ποῦ.

Ἡ Μαίρη... Τὴν ἀγαποῦσε καὶ τὴν ἐπιθυμοῦσε ἀπὸ καιρό. Ἡ τύχαια τοῦ παρουσιάστηκε τώρα: δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν χάσῃ. Ἐπρεπε μέσα σ' αὐτὴ τὴ βδομάδα νὰ τὴν κἀνῃ δική του, μετὰ κάθε ὕσσια.

Περπατοῦσε κάμποσιν ὥρα, χωρὶς νὰ ξέρῃ ποῦ νὰ πάγῃ.

Ὁ οὐρανὸς σκοτείνιασε μετὰ μᾶς. Σκοῦρα σύννεφα ἀπλώνονταν παντοῦ. Ἄλλὰ μεγάλα, ἄλλα μικρά, καὶ ἔτρεχαν γρήγορα—γρήγορα, ἀλλάζοντας τὰ πὺδ ἀλλόκοια σχήματα. Ἐνα ἄσμα, μ' ἕνα γέρο ἀπάνω φάνηκε πέρα ἀπ' τὸ βουνό, ἕνας λύκος ὁρῶν, μιὰ ἀναστιάτωση γίνεται, καὶ ὕστερα ἕνα μαῦρο σύννεφο ἀντικατέστησε ὅλα.

Ἡ σκοτεινιά τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἔδωσε περισσότερο μελαγχολία. Ἐτρεχε τώρα σπῆτι τοῦ προτοῦ πιάσει μπόρα. Ἡ Μαίρη ἦταν ἡ σκέψι του.

Ὁ οὐρανὸς εἶχε γεμίσει ὅλος σκοῦρα, σταχιά, σύννεφα. Μιὰ πάλι γινόταν μετὰ στοιχεῖα τῆς γῆς. Χοντρές σιᾶλες νεροῦ ἄρχισαν νὰ πέφτουν. Ξαφνικὰ ἡ μπόρα ἔξοπασε. Οἱ διαβάτες τρέχαν νὰ κρυφτοῦν.

Ὁ Γιώργος ἔφτασε μπρὸς στὸ σπίτι του.

Ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ μπῆκε μέσα μετὰ ὀρμη. Ἡ Μαίρη, ναί, ἡ Μαίρη ἔπρεπε νὰ γινόταν δικιά του.

Ὁ Γιάννης—ὄταν ὁ φίλος του ἔφυγε—πῆγε σιτὴ κἀμαρὰ του καὶ φώναξε τὴ Μαίρη νὰ τοῦ κἀνῃ συντροφιά. Στὸ δωμάτιο μιὰ νεοκτικὴ σιγὴ βασιλευσε—τὸ ἀνιρόγυνο ἔμεινε βουβό. Ὁ ἄντρας ξιπλωμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα σκεπτόταν μισοκοιμισμένος. Ἡ Μαίρη καθισμένη δίπλα του, στὸ παράθυρο, κύτταζε ἀφηρημένη τὸ δρόμο. Ἡ σκέψι τῆς πετοῦσε ἄλλοῦ... Ἡ σκέψι τῆς πετοῦσε σιὰ λόγια ποῦ τῆς ψιθύρισε ὁ Γιώργος φεύγοντας.

Σὲ λίγο, σιτὴ σιγαλιὰ μέσα, ἀκούστηκε ὁ κρότος ποῦ ἔκαμνε ἡ βροχὴ κτυπώντας στὸ τζαμί.

Κτυποῦσε ἡ πόρτα: ἡ γυναῖκα σηκώθηκε, πῆγε καὶ ἄνοιξε.

Ὁ Γιάννης ἀφυγκράσθηκε. Ἡ πόρτα ἔκλεισε, ἕνας ἐσπῆς ὄρμητος χαρτιοῦ ἀκύπησε: τώρα ἡ Μαίρη ἐρχόταν... ὄχι, πῆγε σιτὴν κουζίνα... νάτῃς ἦρθε...

—Ὁ Γιώργος εἰδοποίησε πὼς τὸ βράδυ δὲν θὰ ἔρθῃ: ἴσως αὔριο.

—Σοῦγράφε;

—Ὁχι... ἔστειλε ἕνα παιδάκι.

Σώπασε. Τὸ ψέμμα ἦ ἀφανερὸ.

Ἐκείνος κούνησε τὸ κεφάλι του ὑλιβερά καὶ ἀναστέναξε. Πόσες σκέψεις τὸν βασάνησαν. Γιατὶ νὰ τοῦ πῇ ψέμματα; Ἐκείνο τὸ χαρτί... ἴσως καμμιά κακιὰ εἰδησι... ἴσως ὁ λογαριασμὸς...

Ἐκείνη—γιὰ νὰ τὸν κἀνῃ νὰ τοῦ φύγῃ κάθε ὑποψία—τοῦ χάιδεψε τὰ μαλλιά, μιλώντας του γλυκά.

Σὲ λίγο κἀθησαν νὰ φάγουν. Ἡ ἴδια σιωπὴ βασιλευσε. Καὶ οἱ δυὸ ἀμίλητοι, τρώγανε σιγά—σιγά, δίχως ὄρεξι. Στὸ τέλος ὁ Γιάννης εἶπε:

—Μαίρη, πάγω νὰ κοιμηθῶ: νυστάζω... καὶ αὔριο, πιστεύω νὰ μαι καλύτερα.

Ἡ βροχὴ ἔξακολουθεῖ νὰ πέφτῃ. Τὸ ὄρο λόγι τῆς γειτονικῆς ἐκκλησιᾶς κτυποῦσε

μὰ μετὰ τὰ μεσάνυχτα.

Ὁ Γιάννης καθισμένος στὸ κρεβάτι του ἀφυγκράζεται. Πόσιν ὥρα εἶναι ξύπνιος; Δὲν ξέρει. Μὰ ἡ Μαίρη ποῦναι; Ψηλαφάει τὸ κρεβάτι. Δὲν ὑπάρχει. Ποῦ πῆγε;

Ἀφυγκράζεται μετὰ προσοχὴ: σιωπὴ... ὄχι, ἡ σιωπὴ δὲν εἶναι τέλεια. Ἐνα σιγανὸ κλάμμα τὴν διακόπτει.

Ἀνασκιρτάει: ἡ γυναῖκά του κλαίει, Μήπως δὲν θὰ γίνῃ καλά, καὶ γι' αὐτὸ ἡ Μαίρη κλαίει; Τὸ πρῶτ' γελοῦσε καὶ ἦταν χαρούμενη;...

Τότιε;... Ἄ ἐκείνο τὸ χαρτί... χωρὶς ἄλλο ὁ λογαριασμὸς...

Ἡ καρδιά του κτυπάει ἀκανόνιστα.

Ἀκούει βήματα: ἡ Μαίρη σηκώνεται, πάει πρὸς τὴν πόρτα, τὴν ἀνοίγει, περιμένει λίγο καὶ ξανακλείει. Τώρα ἀκούγεται τὸ τρίξιμο τοῦ σκαμιοῦ ποῦ κἀθεται. Ἴσως νὰ λογαριάξῃ τὰ ἔξοδά του. Τὴν καῦμένη...

Καὶ νὰ μὴ μπορῇ ἀκόμα νὰ τὴ βοηθήσῃ... ἴσως ἀργότερα... Καὶ ξαναθυμᾶται ἐκείνο τὸ ξανθὸ κεφάλι, τὸ μορφο—τότε ποῦβλεπε—καὶ τώρα... ὦ, δὲν μπορεῖ πειά!...

Ἀφυγκράζεται πάλι.

Ἡ Μαίρη ξανασηκώνεται. Ἡ πόρτα ξανανοίγει. Τώρα πάγει σιτὴν κουζίνα.

Πὼς θὰθελε νὰ τὴν ἔβλεπε... νὰ τὴν ἄγγιζε τοῦλάχιστο.

Σηκώνεται. Προσπαθεῖ νὰ ντυθῇ.

«Δὲν θὰ φύγῃς εἶσι, ὦ ὄχι!—φώναξε ἡ γυναῖκα. Θὰ πληρώσῃ πρῶτα τὸ νοσοκομεῖο. Μὴ νομίζεις ὅμως πὼς λυπᾶμαι ποῦ σ' ἀφίνω!... Θὰ πληρώσῃς καὶ θὰ φύγῃς. Ἐρωμένη σου ἐγώ! Εἶχα ἀνάγκη, ἀκούς; εἶχα ἀνάγκη. Φύγε, φύγε σὲ μισῶ! ἴσως σ' ἀγαποῦσα λίγο—δὲν ξέρω, ἴσως...—μὰ πρὸ πάντων γιὰ κείνον, γιὰ χάρι του, γι' ἀγάπη του. Φύγε πρόστιχε, φίλε. Ἄν ἦταν ἕνας ἄλλος θάταν τὸ ἴδιο, καταλαβαίνης;... Εἶχα ἀνάγκη ἀπὸ χρήματα... τὸ νοσοκομεῖό του... Ἄ! τί ἀνόητο πράγμα ποῦναι ἡ ζωὴ!...»

Ὁλόρθη ἡ Μαίρη, μπρὸς σιτὸν Γιώργο,

τὸν οἰκογενειακό τους φίλο, ἔλεγεν αὐτὰ τὰ λόγια. Ἐεῖνος μετὰ σκυφτὸ κεφάλι τὴν ἄκουε.

—Ξάφνου μιὰ φωνὴ τρόμου, μιὰ φωνὴ ἀπελπισμένη βγήκε ἀπ' τὸ στόμα τῆς.

Ὁ Γιώργος ξαφνιασμένος κυττᾷ.

Στὴν πόρτα, κακοντυμένος, μάτακτα τὰ μαλλιά, ὁ Γιάννης, μετὰ τεντωμένα τὰ χέρια γιὰ νὰ βοῇ τὸ δρόμο. Τάχε ἀκούσει ὅλα: μὰ δὲν ἤξερε ποῖος ἦταν ἐκείνος, δὲν μποροῦσε νὰ δῇ.

Ξάφνου, κἀνει ἕνα τελευταῖο ἀπελπισμένο κίνημα.

—Τί κάνεις; Τί κάνεις!—φωνάζει ἡ γυναῖκά του καταστρέφεται, τυφλώνεται!—καὶ ὄρμα, μὰ φτάνει ἀργά.

Ἀποφασισμένος ἐκείνος, μ' ἕνα δυνατό τράβηγμα σχίζει τὰ πανιά του ποῦ τὸν ἐμπόδιζαν καὶ νὰ δῇ καὶ ρίχνει τὸ τελευταῖο βλέμμα του σιτὸν φίλο καὶ σιτὴ γυναῖκά του κρᾶζοντας:—Θέλω νὰ δῶ! Θέλω νὰ δῶ!..

Αὐτὸς μόνος οἱ λέξεις, ἔρχονται σιτὸ στόμα του. Εἶδε: μὰ ἔχασε γιὰ πάντα τὰ μάτια του.

Καὶ κρᾶζει ἀκόμα ἀνώφελα: Θελω νὰ δῶ! Θελω νὰ δῶ!..

Πέρασαν δυὸ χρόνια.

Ἐνας τυφλὸς ζημιανεύει σιτὴ γωνιά ἐνὸς παράμερου δρόμου. Λίγοι περαστικοὶ διαβάτες, τοῦ ρίχνουν, ποῦ καὶ ποῦ, μιὰ δεκάρα. Ἐκείνος μετὰ πνιγμένη φωνὴ τοὺς εὐχαριστεῖ.

Ἐνα ζευγάρι σταματᾷ προσιὰ του. Ἐκείνη—ἕνα καὶ ὁμορφη—λέγει δυὸ λόγια σιτὸν καβαλιέρο τῆς, ἀνοίγει τὸ ισαντάκι τῆς καὶ ρίχνει κατὰ τὸ χέρι τοῦ τυφλοῦ. Ἐκείνο—νέος τοῦ καλοῦ κόσμου—πὺδ πέρα τὴν περιμένῃ.

Στὸ ἄκουσμα τῆς φωνῆς τῆς, ὁ ζητιάνος ἀνασκιρτᾷ. Ὁ τυφλὸς ποῦ δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν Γιάννη γνώρισε τὴ φωνὴ τῆς γυναῖκας του, τῆς Μαίρης.

Ἐλα, Τάκη, πάμε—λέγει ἐκείνη.

Ὁ ζητιάνος γίνεται πὺδ γλωμὸς ἀπ' ὅτι ἦταν. Ὅστε ἡ γυναῖκα του δὲν πῆγαινε μόνο μετὰ τὸ Γιώργο, δὲν εἶχεν ἕνα μόνον ἐ-

ραστή. Είχε πολλούς, είχε πολλούς... Τὸ ζευγάρι απομακρύνθηκε μὲ γοργὰ βήματα. Ἡ Μαίρη δὲν ἐγνώρισε τὸν Γιάννη, τὸν πρωτὸ της ἀντρα.

Κι' ἐκεῖνος ἀκούγοντας τὰ βήματα τους νὰ χάνωνται στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου, ἀναστενάζει καὶ ψιθυρίζει πάλι: «Θέλω νὰ δῶ! Θέλω νὰ δῶ!» — ὅπως καὶ τότε, πρὶν ἀπὸ δυὸ χρόνια—μὰ τώρα ἡ φωνή του δὲν ἀκούεται. Εἶναι γιὰ πάντα τυφλός, μόνος, κατόμονος στὸν κόσμον—ἕνας ἄμοιρος.

Ἡ γυναῖκα του, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ τὴν ἐδιώξε, κατράκυλᾷ στὴν ἀτιμία, ἀπ' ἀγκαλιὰ σὲ ἀγκαλιὰ... Ἀθήνα, 1925 Αἰμ. Καραγεώργης

Πεζὰ Τραγούδια

ΕΚ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΙΑΚΩΝ ΜΟΤΙΒΩΝ ΜΟΥ

II Βιβλίον

Στεγνὸ κλάμμα

I

Τὸ κλάμμα μου εἶναι στεγνὸ γιὰ σέβανε

II

Τὸ κλάμμα μου εἶναι γιὰ σέβανε στεγνὸ, γιὰτὶ τ' ἀχέματα σου μυρίζουν ἀπὸ τὴν νικοτίνην τῶν ἄλλων σου ἐρώτων.

VI

Βύζαφα, ναὶ—δὲν τὸ θυμᾶσαι—τὰ ὠραῖα σου χεῖρα, μὰ τώρα ἔγιναν βιδάνιο... τὰ φιλιά των!...

VII

Τὰ χεῖρα σου ἔχουνε τὸ χρῶμα τοῦ μεστοῦ κερασιοῦ ἀπὸ κουράζοντε τὸ τραγουδιστὴ τῆς ζωῆς καὶ σκεβρώνοντε τὸ σχοινὶ τῆς ἀνίσεως τῆς.

XI

Κλαίω μὲ δάκρυ στεγνὸ, γιὰτὶ οἰδέστιάδεσσ' ἀρνήθηκαν τοὺς τροφαντοὺς καρπούς των ἀπὸ κάωστε στὸ φαγνὸ καιρὸ μούσταζαν λειβάδια ἀνδογέρι.

XIX

Κλαίω γιὰτὶ γέρνοντε ἀένδιμα οἱ Βερριμανοὶ Ἑσπερινοὶ κάτου ἀπὸ τὸ κωματώμαστο καὶ τὸ νοτισμένο μιοῦρι τῆς χοντροδοβόλης σάρκας σου.

XVIII

Κλαίω μὲ στεγνὸ κλάμμα γιὰτὶ τ' ἀχέ-

μα σου βρωμοχοροῦν ἀπὸ μαῦρο μαρτυροκο βαρνὸ κρασί τὸ ὀλόγιωμὸ κερασωτὸ στοματάκι τῆς.

XX

Κλαίω γιὰ σέβανε μὲ στεγνὸ κλάμμα!... ΔΕΡΟΥ ΑΝΘΟΥ

ΓΙΑ ΤΑ 100 ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ Ο ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ ΦΕΜΙΝΙΣΤΗΣ

Χαρισμένο στὴ φίλη μου Ἀρλαῖα Κυρμιζάκη

Ἡ ὀνιμὸς τῆς Φροσύνης μὲ τὲς 16 φίλες τῆς, καὶ τὸ δημῶδες λιγόλογο τραγουδάκι τὸ γεμάτο ποίησιν ὄχι ὁμῶς καὶ φεμινισμό, ἔδωσαν ἐμπνευσήν στὸ Βαλαωρίτη καθὼς ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος νὰ γράψῃ τὸ τετράμερο ποίημα τοῦ ἡ κυρὰ Φροσύνη.

Σ' αὐτὸ συναντᾶμε ἐκφράσεις ποὺ μόνον ἕνας λάτρης τῆς γυναῖκας θὰ μποροῦσε νὰ βρῆ. Μᾶς παρουσιάζει ἕνα τύπο γυναικείας ψυχικῆς ὁμορφιάς ξεχωριστῆς. Τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν γυναῖκα δὲν μποροῦμε νὰ διστάσουμε ν' ἀποδώσουμε κατὰ πολὺ στὴ σύζυγό του Ἐλοῖσία Τυπάλδου, ποὺ γι' αὐτὸν ἦταν μιὰ πολύτιμος καὶ ἀγαπημένη σύντροφος. Ἡ στενὴ συγγένεια τῶν ιδεῶν ποὺ εἶχε μαζί τῆς τοὺς συνέδεσαν ἐξαιρετικά. Θυμᾶμαι μερικὰ λόγια τοῦ Waldo Grine ἀπὸ τὴ Βασικὴν ἀλήθεια τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς:

«Συγγενεῖς μας εἶναι ὅσοι ἔχουν ψυχὴ καὶ πνεῦμα ποὺ μοιάζουν μὲ τὴν ψυχὴ μας καὶ τὸ πνεῦμα μας. Τέτοιοι συγγενεῖς πιθανὸν νὰ κατοικοῦν στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ κόσμου, ὁμῶς ὁ καθολικὸς νόμος τῆς ἐλξῆς θὰ μᾶς φέρῃ κάποτε κοντὰ τους».

Ἡ καθολικὸς νόμος τῆς ἐλξῆς τράβηξε τὸ Βαλαωρίτη στὴ συγγένισσα τῆς ψυχῆς του τὴν Ἐλοῖσία. Ταξιδεύοντας τὴν γνώρισε στὴ Βενετία. Ἀγαποῦσεν ἐκεῖνη ὅπως κι' αὐτὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδας. Ἦταν γιὰ τὸ Βαλαωρίτη ὁ ὀνειρζόμενος γυναικείος τύπος. Πολλοὶ μεγάλοι ἄνθρωποι γίνηκαν ἀντιφεμινιστὲς ἐξ αἰτίας τῶν κακῶν γυναικῶν τους.

Ἀντίθετα ὁ Βαλαωρίτης, ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὴ θαυμασία σύντροφό του, δὲν μποροῦσε νὰ μὴν εἶναι ὑπὲρ τῆς γυναῖκας. Πῶς θὰ μποροῦσεν ἡ φαντασία του νὰ μιλήσῃ τόσον ἐγκάρδια γιὰ τὴν γυναῖκα, ἂν δὲν εἶχε μπροστὰ του τὸν ιδεώδη τύπο τῆς συζύγου του. Ἐ-

πειτα τὴν κυρὰ Φροσύνη σ' αὐτὴν τὴ χαρίζει μὲ μιὰν ἀφιέρωση ἰγεμάτη τρυφερὴν ἀγάπη: ... Κρῦψε το μὴ τὸ χάσης κι' ἀντὶ γιὰ γιοῦλι τὸ φτωχὸ πὲς το κυρὰ-Φροσύνη.

* * *

Ἡ κυρὰ Φροσύνη παρουσιάζεται στὸ ποίημα γυναικείος τύπος ποὺ ἀξίζει πολλὰ νὰ γραφτοῦν γιὰ χάρη τῆς. Μᾶς δείχνεται πῶς δὲν πουλιέται διὰ δόξα καὶ πλοῦτια, ἔστω καὶ ἂν ἡ ἀρνησίς τῆς πρόκειται νὰ τῆς κοστίσῃ τὴ ζωὴ καὶ ἀρνεῖται ὡς τὴν τελευταία στιγμή ἀπαθέστατα τὲς προσφορὲς τοῦ τυράννου Ἀλῆ.

Γιὰ λίγο λησμονεῖ τὴν πατριωτικὴν ἀγάπη καὶ τὴ θρησκεία τῆς καὶ ἀφωσιώνεται σ' ἕνα ἐχθρὸ τῆς φυλῆς τῆς τὸ γενναῖο Μουχτάρ γιὰ τοῦ Ἀλῆ. Εἶναι ἐπιλήψιμη βέβαια γι' αὐτὸ. Μὰ τί νὰ ποῦμε, γιὰ τὴ Φροσύνη ἀφοῦ βλέπουμε τὸν Τολστόη τὸν ἐπαναστάτη αὐτὸν στὸ κάθε τι νὰ ὁμολογῆ ποὺ μόνον «ὁποιος» ἀγαπᾷ νοιώθει τὴ ζωὴ, πῶς ὁ ἔρωτας εἶναι αὐτὴ ἡ ζωὴ, ὄχι φθαρτὴ, παράλογη καὶ ὀδυνηρὴ ἀλλὰ ζωὴ εὐτυχισμένη αἰώνια, πῶς ἡ εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι στὸν ἔρωτα «ὅπως τοῦ φυτοῦ στὸ φῶς».

Ἀφοῦ βλέπουμε τέτοιους ἀνθρώπους νὰ ἔχουν τέτοιες ἀντιλήψεις, γιὰ τὴν ἀγάπη, τί θὰ μποροῦσε νὰ σκεφθῆ ἡ Φροσύνη μιὰ γυναῖκα ἀμόρφωτη, περιορισμένη, κνικλωμένη ἀδιόκοπα μὲ μερικὲς συντροφισσές τῆς. Τὸ εἶδος τῆς ζωῆς τῆς ἦταν τέτοιο ποὺ ν' ἀναπτύξῃ πρὸ πολὺ τὸ ἐρωτικὸν αἰσθημα. Ἐπειτα τὴν βλέπουμε ἰλήγορα νὰ μετανοιώνῃ νὰ ποθῆ τὴν ἐξιλίωση μὲ τὸ μαρτύριο καὶ νὰ μὴ τὸ φοβᾶται!

Μᾶς παρουσιάζει ἀκόμα τὸν Ἀλῆ, ὁ Βαλαωρίτης νὰ ἐκμηδενίζεται μπροστὰ τῆς.

Ἄλλ' ἂς πλησιάσουμε περισσότερο τὸ ἴδιο τὸ ποίημα νὰ τὰ ἰδοῦμε καλύτερα ὅλ' αὐτὰ. (Ἡ συνέχεια στ' ἄλλο φύλλον)

Μαριέττα Γιαννοπούλου

ΜΑΥΡΟ ΒΡΑΔΥ

Μέσα στὸ χάος ποὺ βρισκόμαστε, θνείρα ποὺ χαθῆκαν καὶ μέσ' στὰ πρῶτα σύγνεφα καὶ ἄλλα σὲ μὲ ἀπλωθῆκαν.

—ο—

Βαθὺ σκοτάδι γύρω μου,

τὰ μάτια μου θαμπώνει καὶ βλέπω μόνο τὴ κακὴ τὴ μοῖρα ποὺ σκοτώνει.

—ο—

Μὲ σκότισε, μὲ σύντριψε, πῶς μ' ἔχει ἀπορφανώσῃ καὶ περιμένω ἐσπλαχνικὸ χεράκι νὰ μὲ σώσῃ.

—ο—

Τοῦ κόκκου ὁμῶς δὲ βρίσκεται κανένα στὸ σκοτάδι, καὶ ἔτσι γιὰ μένα πάντοτε θὲ νᾶνε μαῦρο βράδυ.

Ἐγράψον στὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν τὸν Νοέμβριον τοῦ 1923.

Μελαγχολικὸς

Η ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑΣ ΑΙΩΝΑΣ συνέχεια

Ἡ Κεφαλληνία κατὰ τὸν Σηροφάνην τῷ 1794

Οἱ Κεφαλλῆνες, εἶναι ἴσως, ἀπὸ δλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς, οἱ μόνου, οἵτινες, ὅπου δῆποτε καὶ ἂν πηγαίνουσιν, ἡ φύσις τοὺς ἔκαμε νὰ εὐδοκίμοῦσιν. Εἰς τὰ φυσικὰ προτερήματα, προστίθεται ἡ ἀγερωχία ποὺ τοὺς νομίζει τις κατοίκους μεγάλης πρωτενούσης καὶ οὐχὶ μικρᾶς νήσου τοῦ Ἴονίου πελάγους... Ἐπιτυχῶς κατέγιναν εἰς τὴν ἰατρικὴν καὶ χημείαν. Ἀλλὰ γενικῶς προτιμοῦσι τὰ ναυτικά. Μόλις ἐξήκοντα χιλιάδες εἶναι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου. Ἐν τούτοις, πλέουσι δύο χιλιάδες πλοῖα μεγάλα καὶ πέντε χιλιάδες μικρὰ ἐν Κεφαλληνίαις. Πολλὰ Κεφαλληνικὰ πλοῖα ταξιδεύουσιν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν, τὴν Μεσόγειον, τὸ Ἀρχιπέλαγος καὶ τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Διασχίζουσι τὸν Ὀκεανὸν, πηγαίνουσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἰνδίας. Ἐνας πλοίαρχος Κεφαλλῆν ἐγένεν ἀντιβασιλεὺς τῆς Σιάμ. Τοιαύτη μεγάλη εὐκολία εἰς τὰς μεταναστεύσεις, δυσκόλως στερεῖται τῆς ἀπλήστου ὀρέξεως τοῦ πλοῦτου. Τοῦτο δὲ σπερῶννον μέχρι τοῦ σημεῖου νὰ θεωρῶνται κοινῶς ὡς ἀξιώτεροι τῶν πειρατῶν. Ἐὰν δίδει τις πίστιν εἰς ὅ,τι διηγοῦνται περὶ αὐτῶν, οἱ Κεφαλλῆνες εἶναι οἱ καταλλήλοτεροι πάντων τῶν λαῶν τῆς μεσογείου διὰ τὰ δώσωσι χεῖρα βοήθειας, διὰ τούτο ἡ Ρωσσία τοὺς μετεχειρίσθη προσφόρως κατὰ τῶν Τούρ-

κων. Ἡ δρᾶσις των δὲν εἶναι μόνον ἐκτός τῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ ἐντός. Ἡδὴ ἡ ἐπινοία αὐτῶν ἔφερε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς τὴν γεωργίαν, ὥστε κατ' ἔτος ἐξαγάγουσι πέντε ἑκατομύρια σταφίδος. Τῷ 1790 ἴδρυσαν μίαν Γεωργικὴν Ἀκαδημίαν. Ἀκούετε, φίλε μου. Ἐν Ἀνατολῇ, ἐν Ἑλλάδι, ἔπειτα ἀπὸ δύο χιλιάδας ἐτῶν ἐξανακούεται τὸ ὄνομα Ἀκαδημία. Τίς οἶδε μήπως τὰ φῶτα ἐπανεέλθουν εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀνεχώρησαν; Ἐνταῦθα αἱ ἐπιστήμαι, αἱ τέχναι, τὸ τάλαντον εὐρίσκονται εἰς τὴν γενέθλιαν αὐτῶν χώραν.

ἀκολουθεῖ Σπ. Δε-Βιάζης

ΤΑ ΔΥΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ

Κάποιο γλυκὸ μουρμούρισμα, ἀκούω δλόγουρά μου μιὰ γλώσσα τόσο ἀρμονική, ποῦ εὐχαριστᾷται τ' ἀρτίκ μου καὶ σταματῶ τὸ βῆμά μου, ν' ἀκούσω ποῦθε βγαίνει, τέτοια φωνὴ μελωδική, φωνὴ μισσοθυμμένη.... Σκύβω, κυττάω, τριγύρο μου, κανέναν δὲν βλέπω, στρέφω δεξιὰ, καὶ ἀριστερά, καὶ πάλι ἐκναστεύω ἀλλὰ κανεὶ; δὲν φαίνετε, στὸ ἔμοιο μονοπάτι παρὰ σὲ χόρτα ἀγκυθωτά, ἐκεῖ ἐκνοίγω κάτι. Πλησιάζω βλέπω ἔρημα, καὶ παρατεταμένη δὴ ὁμορφᾶ τριαντάφυλλα ποῦ ἦτανε μακρὰ μὲν ποῦ τὸ ἕνα στ' ἄλλο ἔλεγε, τὸ πόνος, τὸ καὶ τοῦ καὶ τί κηθὲν ἐπέρασε, καὶ εἶδε στὸ καιρὸ του .. —Κ' ἔλεγε τὸ κόκκινον, στὸ ἄσπρον μὲ καμάρι ἔδωσα ἐγὼ τὴν ὁμορφιά, τὴ λεβεντιά τὴ χάρι σὲ κείνη ποῦ μὲ φόρεσε, εἰς τὸ ξανθὸ κεφάλι καὶ ἔλαμψε πρώτη στὸ χορὸ, καὶ στὰ χιονάτα κάλη.

Ἀκουσα λόγια ἀφάντα, ἀγάπης, καὶ λατρίας, τοῦ ἔρωτα τὰ βάσανα, πόνους καὶ δυστυχίας ἀγκαλιασμένους ἔβλεπα, ἐρωτοπληγμένους παρηγοριὰ νὰ δύνουνε, ἄλλοι στοὺς προδομένους. Εἶδα ματιὰς νὰ σφάζουνε, σὰν σαΐτιες τὰ στήθεικα καὶ ἀπὸ κείνες τὲς ματιὰς, καμμιὰ νὰ μῆνε ἀλήθεια.

Εἶδα κρυφαγκαλιάσματα, φιλιά καὶ μύρια τότε ποῦδὲν φαίνεται ὁ νοῦς, οὔτε τὰ λέει ἡ γλώσσα μὲς τὴ κρεπῆλη ἢ κάθε μίαν, νᾶναι ξεφρενιασμένη νὰ δείχνεται ὁμορφότερη, ἢ κάθε λασπομένη. Καὶ γνώρισκα τὲς ὁμορφιὰς, τοῦ κόσμου καὶ λυπάμε πῶς γρήγορα ἐμπράθηκα.. σιμὰ τῆς πῶς δὲν θᾶμαι νὰ τῆς στολίσω τὸ λαμπρό, καὶ ὀλόξανθο κεφάλι μίαν τέτοιας ὁμορφῆς θεάς, ποῦ δὲν τῆς μοιάζει ἄλλη.

Καὶ τ' ἄππο τ' ἀπερρίθηκα μὲ λύπη καὶ μὲ πόνος ἀπ' ὅσα εἶδες καὶ ἄκουσες οὐτὰ σοῦ λέω μόνο ὅπως ποτὲ δὲν σοῦ ἔτυχε, χεῖλο νὰ σὲ φιλήσῃ καρδιά νὰ πῆ τὸ πόνου τῆς τὰ μάτια τῆς πρὶν κλήση Ἄκουσε; λόγια ἐρωτικὰ εἶδες τὸ λάγνον μᾶτι ἀλλὰ νὰ κλεινοῦν, παντοτεινὰ στὸ νεκρικὸ κρεββάτι δὲν σοῦ τυχε ποτὲ νὰ εἴδῃς; δὴ μάτι γυαλισμένον γλαυκὸ καὶ ἀπὸ τὸ θάνατο, μισοβασιλευμένον ἔσθ' ἔδ' ἐπὶ δὲ παρηγορήσῃς, ὅπως ἐγὼ καμμιὰ στὴ τελευταία τῆς στιγμῆς, δὲν σ' εἴχε συντροφία στὸ νεκρικὸ κρεββάτι τῆς, τὸ κόσμον πρὶν ἀφήτη νὲν ποῦ μόλις δεκαοκτῶ, μᾶτου; εἴχε κλείσει δὲν ἔκλεισε; στὰ φύλλα σου, ὅλα τὰ κλισηματαίτης δὲν ἄκουσε; τὰ θάνατα, νὰ σοῦ τὰ λέει τὸ στόμα ὁποῦ σὲ λίγο ἔμειλε, νὰ πᾶσι στὸ μαῦρο χῶμα δὲν ἔκλαψε; μὲ μ' αὐτῆς, τέτοιαις ζωῆς τῆ πάλῃ τὴν ἀσπλαγχνιὰ τὴ λύσμονιὰ τοῦ κόσμου τῆς μεγάλης δὲν ἄκουσε; γιὰ τὸ ψωμί, τί θεὸς νὰ πῆ λαχτάρα τῆς πληγωμένη; τῆς καρδιάς, τὸ φόβο τῆ τρομάρα δὲν σοῦ πε πῶ; ὁ κάθε νεῖος; ζητοῦσε τὴ τιμὴ τῆς ἀντάλλαγμα γιὰ τὸ ψωμί, ποῦ ἐξήταγε ἡ ψυχῆ τῆς καὶ πῶς ἐπέιγε ἀρτίτη, καὶ μὲ τὴ παρθενιά τῆς στὴ παγωμένη καὶ ἔρημη, τοῦ τάφου κατοικιάτης. Παρὰ μού λες, πῶς στολίσεις τ' ὀλόξανθο κεφάλι μίαν ὁμορφιά; ποῦ ἐλάμπρινε, τοῦ κόσμου τῆς κρεπῆλη.

Ἄχ!!.. καὶ ἂν μὲ βλέπῃς σήμερα, στὸ δρόμο καὶ τὸ μεγάλο μου καὶ μὲ, χλωμὸ καὶ λυπημένον Κλαῖω ποῦ δὲν ἐστόλισαν, μὲ μὲν τὰ μαλλιά τῆς γιὰ νᾶμαι καὶ στὸ μνημὲ τῆς, ἀκόμη συντροφιά τῆς γιὰ νὰ μᾶς φάει καὶ τοῦ; δὴ, τῆς γῆς τὸ μαῦρο χῶμα παρηγορία στὸ τάφο τῆς, γιὰ νὰ τῆς δεῖνω ἀκόμη ..

Καὶ ἐνῶ τὰ ἔλεγε αὐτὰ; ἐφύσητε τ' ἀγέρι καὶ τ' ἄππο ἐχωρίστηκα, ἀπὸ τὸ ἄλλο ταῖρι καὶ ἔτσι τ' ἀγέρα ἢ ὁρμή, τὸ ἔπρωξε γάλι γάλι στῆ; δεκατοχρονιάρχῆς, τὴ ποθητῆ του ἀγάλη καὶ ἔμεινε ἐκεί στὴ πλάκα τῆς, νὰ κλῆ εἰ τὴν ὁμορφιά τῆς [φία τῆς τὸ ὀλοδροσάτανε ἄτα τῆς, τὴν ἔρημη σκοτεινιάτης Ἀγγελος Σαλούτσης

Εἰσαγωγή ἐν τῇ Ὑγιεινῇ

Περὶ συστάσεως τῶν ὄντων

Τὴν πρώτην ἐν τῷ κόσμῳ ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ περὶ «Ζωῆς» κεφαλαίῳ ἀνεφέρομεν ἀπαρτίζει τὸ κύτταρον

ἢ ἀπλουτέρα αὐτῆ τῆς ὕλης μονὰς ἢ συγκνετροῦσα ἐν αὐτῷ ἐν ἀληθῶς θαυμαστῇ ἐνώσει ἀπαντα τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν καὶ ἐξελίξιν στοιχεῖα.

Ἐνέχει ἐν αὐτῷ τὴν δύναμιν νὰ ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς καὶ ἐμφαίνεται τοῦτο ἐκ τῆς ζωῆς τῶν μονοκυττάρων πρωτοφύτων καὶ πρωτοζῶων πολλαπλασιάζεται δὲ καὶ ἐξελεύσεται εἰς βαθμὸν ὥστε ὠρισμένα τούτου ὁμάδες ἀπαρτίζουν ἴδια ὄργανα ἀπαρτίζοντα εἰς ὠρισμένας τῆς ζωῆς ἀπαιτήσεις.

Διὰ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τῶν ὄντων τούτων καθίστανται συνθετότεροι οἱ ὄργανισμοὶ τῶν ὄντων αἱ λειτουργίαι τῶν κυττάρων καθίστανται ὁλοῦς ἰδιαιτέρας· οὐχ' ἦτον ὁμοῦ ταῦτα καίτοι καθ' ἑαυτὰ παρουσιάζουσι ἴδιαν ζωὴν συνδέονται μετ' ἀλλήλων εἰς σύνολον ἐνιαῖον.

Ἐὰν διὰ τὴν μελέτην τῶν ζῳικῶν ὄντων λάβομεν ὡς γνώμονα ὄχι μονοκύτταρόν τινα ὄργανισμὸν ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἀπλουτέραν τῆς ζωῆς ἐκδήλωσιν, ἀλλὰ τὸν ἀνθρώπινον ὄργανισμὸν ὅστις παρουσιάζει τὴν τελειότεραν ζωικὴν ἐξέλιξιν καὶ ἀνατάμωμεν τοῦτον θὰ ἴδωμεν ὅτι δὲν εἶναι ἢ σύστημα σννοικισμῶν κυττάρων ὅπου ταῦτα συνερχόμενα εἰς ἰστοὺς καὶ ὄργανα ζῶσιν μὲν ἕκαστον αὐτοτελῶς συνδέονται δὲ μεταξύτων ἀπαρτίζοντα τὸ σύνολον τοῦ ἀνθρώπινου ὄργανισμοῦ.

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τοῦτον ὡς μίαν πόλιν πολυανθρώπινον ν' ἕκαστον τῆς ὁποίας ἄτομον ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν κύτταρον, καὶ ὅπως ἐν αὐτῇ θὰ ἐβλέπωμεν ἀποθήκας τροφῶν, ὡς θὰ ἐβλέπωμεν ὁμογενοῦς ζωῆς τῶν ἀκαθάριτων καὶ ἐπιβλαβῶν διὰ τὴν ὕγειαν τῶν ἀτόμων οὐσιῶν, ὡς θὰ ἐβλέπωμεν ἐργαστήρια μετατροπῆς ὑπὸ ὀρισμένην μορφήν οὐσιῶν ἀπαραίτητων διὰ τὴν θρέψιν, ὡς τέλος θὰ εἴχομεν διευθύνουσι κεντρικὴν διευθύνουσαν ὅλας τὰς κινήσεις καὶ ἐνεργείας ταύτας, ὡς τέλος θὰ ἔχομεν νόμους κανονίζοντας τὰς σχέσεις καὶ κινήσεις τῶν ἀτόμων· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπινου ὄργανισμοῦ βλέπομεν ὄργανα ἀποθηκείσεως τροφῶν καὶ μετατροπῆς τούτων εἰς ἀπλουτέρας ἀφομοσίμους οὐσίας βλέπομεν σωληνας περοχίτευτικούς τῶν περιχωρηματικῶν οὐσιῶν ὄργανα συντελοῦντα εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ὄργανισμοῦ τῶν ἐπιβλαβῶν δι' αὐτὸν οὐσιῶν, ὄργανα ρυθμίζοντα αὐτὴν ταύτην τὴν ζωὴν, τέλος μίαν ἀφαντάστου πολιτισμοῦ σχέσιν τῶν ἀτόμων μεταξύ των διεπωμένην ὑπὸ κεν-

τρικῆς διευθύνσεως, τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ἄλλὰ τίς ἢ σύστασις τοῦ ἀνθρώπινου σώματος; Δὲν ἔχομεν πρὸς τοῦτο ἢ νὰ λάβομεν ὡς βάσιν τὸ κύτταρον τὴν ἀπλουτέραν τῆς ἀνθρωπίνης ὕλης ὑποδιαίρειν καὶ νὰ ἐρευνήσωμεν τὴν σύστασιν τοῦ ἥτις μεταλάσσει ναι μὲν διὰ τῆς ἐξελίξεως καὶ εἰδοποιήσεως ἀλλὰ δὲν παύη ἀπὸ τοῦ νὰ παρουσιάζῃ τὴν αὐτὴν ἀπὸ βασικῆς ἀπόψεως ποιοτικὴν σύστασιν μὲ εἰδικὰς ἐκάστοτε ἀρμοζούσης παραλλαγὰς.

Καὶ μορφολογικῶς ἐξετάζοντες θὰ ἴδωμεν τοῦτο ἀπαρτηζόμενον ἐκ μεμβράνης ἀζωτοῦχοῦ περιβηλλούσης ἡμίρρευστον τινὰ οὐσίαν καλουμένην πρωτόπλασμα καὶ ἐντός αὐτῆς σωματίον τι τελείως διακρινόμενον καλούμενον πυρήνα τῶν δύο τούτων βασικῶν συστατικῶν ἀπαρτίζοντων διὰ τὴν ζωὴν τοῦ κυττάρου ἐπὶ πλέον δὲ ἀπαραίτητον τοῦ τελευταίου διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτοῦ.

Ἀπὸ χημικῆς ἀπόψεως διαφέρει ἢ σύστασις τοῦ πρωτοπλάσματος καὶ τοῦ πυρήνος χημικῆς μορφῆς χαρακτηριζούσης τὴν πλαστικὴν μορφήν τοῦ πρωτοπλάσματος οὐσης τοῦ λευκώματος τοῦ πυρήνος δὲ τοῦ πυρηνολευκώματος.

Κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας τὸ λευκώμα δὲν εἶναι ἰδιαιτερόν τι σῶμα ἀλλὰ κοινόν τι βασικῶς συστατικὸν τοῦ ὄργανομένου κόσμου δυνάμενον νὰ συγκριθῇ πρὸς ἀρχιτεκτονικόν τι οἰκοδόμημα ὁπερ διατηρῆ μὲν τὴν ἐξωτερικὴν του μορφήν ἀλλὰ τοῦ ὁποίου παραλλάσσουσιν ἐκάστοτε οἱ οἰκοδομηκοὶ λίθοι. Εἶναι οὐσία ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐκδήλωσιν κάθε ζωῆς, χημικῶς ὁμοῦς ἐρευνωμένη δὲν ἀπαρτίζεται ἢ ἐκ πέντε γνωστῶν ἐν τῇ φύσει στοιχείων τὰ ὁποῖα ἐν ἀξιοθανάμαστῳ συμπλέγματι ἐνούμενα μᾶς δίδουσιν τὴν μορφήν τοῦ λευκώματος. τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι, ὁ ἀνθραξ, τὸ ἄζωτον, τὸ ὕδρογόνον, τὸ ὀξυγόνον, καὶ τὸ φεῖον. Εἰς τὰ στοιχεῖα δὲ ταῦτα προστίθεται καὶ ἕτερα ὁ σίδηρος, ὁ φασφόρος καὶ ἄλλα ἀναλόγως τῆς εἰδικοποιήσεως τῶν κυττάρων τὰ ὁποῖα συνιστᾷ.

Δὲν ἐμπερικλείει συνεπῶς ἐντῷ μορίῳ του τὸ λευκώμα τίποτε τὸ ἐκ τῆς φύσεως ἄγνωστον καὶ ἢ ἀνάλυσις του καὶ ἢ σύνθεσις του κατέστη ἐφικτὴ διὰ τῶν θαυμασιῶν ἐργασιῶν τῶν Ficher καὶ Kossel καὶ ἀπεδείχθησαν ὡς λίθοι

οικοδομικοί του ωραίου τούτου οργανικού οικοδομήματος πέντε ἐκ τῶν ἐν τῇ φύσει γνωστῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν καὶ ταῦτα εἰλημένα ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ὀγδοήκοντα τριῶν ἐγνωσμένων ἐν τῇ φύσει στοιχείων τοῦθ' ὅπερ μᾶς κάμνει νὰ πιστεύωμεν τὸ ἐνιαῖον τῆς ὕλης καὶ τὸ πεπερασμένον καθ' ὅτι προέκυψε διὰ τῆς χημικῆς ἀναλύσεως, ὅτι εἴτε ἐν τῷ γυνῶ πλανήτη ἐρευνῶμεν τὴν ὕλην ὑπὸ μορφῆν ἄερος, ὕδατος, μετάλλων, φυτικού κυττάρου, εἴτε ὑπὸ μορφῆν ζωϊκῆν ἢ ὕλην δὲ εἶναι ἢ μία καὶ ἡ αὐτὴ ἀπαρτιζομένη ἐκ τῶν γνωστῶν ἐν τῇ χημείᾳ φυσικῶν στοιχείων καὶ δὲν παραλλάσουσιν ἢ αἰ. μορφολογικὰ τοὺς ἐκφράσεις. Ἄλλὰ καὶ ἡ τοῦ ἐν τῇ οὐρανίᾳ σφαῖρα εὐρισκομένου πλανήτης ἀπαρτιζοῦσα ὕλη διὰ χημικῆς ἀναλύσεως τῷ ἐκάστοτε ἐξαποστελομένων πρὸς τὸν πλανήτην μας οὐρανίων λίθων, ἀπεδείχθη ὅτι καὶ αὕτη δὲν ἐνέχει ἢ στοιχεῖα ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἐγνωσμένων ὀγδοήκοντα τριῶν.

Ἐν ᾧ ὅμως ἐκ τῆς στοιχειώδους ἀναλύσεως ἔχομεν τὰ στοιχεῖα ἐξ' ὧν αἱ ἀπαρτιζοῦσαι τὸ κύτταρον οὐσίαι συνίστανται ἐν ᾧ κατώρθωσεν, ὁ σοφὸς Fischer νὰ μᾶς δώσῃ συνθετικῶς τὸ λεύκωμα τὸ βασικὸν τοῦτο τοῦ κυττάρου συστατικὸν ἐν τούτοις σταματᾷ ἢ ἐρευνα ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς καταλλήλου συναρμοσμένησεως τούτου μετ' ἄλλων ἀνοργάνων οὐσιῶν αἵτινες ἐν τῷ κυττάρῳ ὑφίστανται πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς τούτου.

Ἡθέλαμεν νὰ ἐλπίζωμεν ἀλλὰ δυστυχῶς φοβούμεθα ὅτι ὁ αἰὼν τῆς ζωῆς μας, οὐχὶ αἰὼν ἐρεῦνης ὑψηλῆς ἀλλὰ αἰὼν μεταπολεμικοῦ διανοητικοῦ ἐκφυλισμοῦ, αἰὼν τῆς ὕλης καὶ τοῦ μεγαλύτερου ἴσως ἱμπεριαλισμοῦ, αἰὼν καθ' ὃν ὁ χημικὸς ἐν τῷ ὑψηλῷ του ἐργαστηρίῳ δὲν ἀγχολεῖται μὲ τὰ ὑψηλὰ αὐτὰ ζητήματα ἐρεῦνης ἀλλὰ μὲ τὴν παρασκευὴν πικροιλωνύμων ἐμπορευσῶν οὐσιῶν ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν

παρασκευὴν τελειωτέρων ἐνρικτικῶν ὀλῶν καὶ ἀγνώπτων τοξικῶν ἀερίων, δὲ κλεισθὶ ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν φωνὴν ἐξαγγέλουσαν τὸ ρητὸν ποῦ ἐξήγγειλε πρὸ 2500 ἐτῶν περίπου ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἑλεατικῆς σχολῆς μέγας φιλόσοφος Ξενοφάνης καὶ πρὸ τριακονταετίας ἐπανελάβε ὁ μέγας φυσιοδίφης du Bois—Reymond, τὰς λέξεις ἐκείνας αἵτινες τοσαύτην θύελλαν ἐξήγγειραν παρὰ τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ τῆς τότε ἐνδελεχοῦς ὑψηλῆς ἐρεῦνης, τὰς λέξεις: *ignoramus et ignorabimus*.

A. Σ. ΜΑΡΙΝΟΣ

Ἰατρὸς

BALLO MACABRO

Στὴν ἀλησμόνητή μου πεθαμένη Ἀγγελικῇ

I

ὦ Ζωὴ μου παιδιάστικη
Καὶ χρυσὴ μ' ἡλικία!
Γοργοπέρασες, κ' ἔσβυσες,
Σὰν ὄνειρ' ὀπτασία.
Μόνον πίσω σου ἄφησες
Κάποι' ἀόρατο χάσμα,
Παλιῶν χρόνων ἀνάμνησες,
Μίαν ἀγάπης τὸ φάσμα
Νὰ πλανιῆς ἀδιάκοπα
Στῶν ὁνείρων τὰ μάκρη.
ὦ μὲ πρώτη ἀγάπη μου!
ὦ μὲ πρώτο δάκρυ!
Τῆς ψυχῆς μ' ἢ θερμότητα
Τῶν στοχασμῶν μ' οἱ ἐλπίδες
Φτερογῆσαν καὶ σβύσθησαν
Σὰν λιχνίσκων ἀχτίδες,

II

Σὰν φύλλα καιάξηρα
Σὰν φθινόπωρον φύλλα
Ποῦ οἱ ἀνέμοι ὄσωρίασανε
Στῆς νυχτὸς τῆς μαυρίλα,
Κι' ὁ ἀγέρας μὲ μάνηρα
Τὰ σκορπίζει καὶ πάλι
Καὶ τὰ πέρονουν τὰ κόμματα

ΡΕΖΕΔΑΣ

Στὸ γαλάζι' ἀκρογιάλι.
Ἔτσι θλιμένα μου μοιάζετε
Παλιὰ λόγια γραμμένα,
Τῆς ἀγάπης μου γράμματα
Ἄφ' τὸ χρόνον σβυσμένα.

III

ὦ! μορφῇ ποῦ σὲ εἰκόνησεν
Ὁ κορυφὸς στοχασμὸς μου,
Καὶ γὰρ σ' εὖρη προσπάθησε
Στὴν ἀλήθεια τὸ γῶς μου.
Πόθος ποῖος νὰ σ' ἐπλασε
Ταξειδιάρικο πλάσμα;
Καὶ ν' ἀράξης ἐγὼρεψες
Στὴ ψυχῇ μου; Σὰ φάσμα
Στ' ὄνειρό μου μορφώθηκες.
ὦ μὲν ὦρα μαύρη!
Ἡ καρδιὰ μ' ἀνάσσει
Δὲν ἠμπόρεσε νὰ βροῖ
Καὶ σεῖς πόθοι ἐξαφτέρουνοι
Καὶ καῦμοι, καὶ λαχτάρεις,
Ποῖοι πόνοι σὰς σβύσανε;
Ποῖες μαῦρες κατάρεις;
Τῆ ψυχῇ μου θεμέλιωσαν
Τῆς ἀγάπης τὰ πάθη
Μαῦρα στήθη ὅπου κλείνετε
Μία μορφῇ ὅπ' ἐχάθη.

III

Στὴ Λίμνη ὁ Θάνατος
Καὶ ἡ Πίκρα, καὶ ἡ Λύπη,
Ἐν' ἀτέλειοι' ἀφίνουνε
Καὶ βουβὸ καρδιοχτύπι
Ἴσα ἐκεῖ βασιλεύουνε
Στὴ Σιγή, στὴ Γαλήνη,
Ὁ αἰώνιος θάνατος
Ἡ βασιὰ Λημοσύνη.
Καὶ Σὺ πλάσμα μ' οὐράνιο
Βαριοστέναχτα στήθη
Λόγια ποιά Σὲ μαγέψανε;
Ποῖοι ψεύτιμοι μῦθοι;
Καὶ προσμένης περίλυπο
Στὸ βυθὸ τῶν μηνιμάτων.
Καὶ σὰν ὄραμα φαίνεσαι
Σιαῖς νυχτιῆς τῶν Πνευμάτων;

Ἀθῆναι 16-3-916

Δημήτριος Ε. Πελεκάνος
Ξωγράφος

Ὅπου δῆποτε καὶ ἂν στρέψῃ τις τὰ βλέμματα καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν πλουσίων καὶ εἰς τοὺς οἰκίσκους τῶν πτωχῶν καὶ εἰς τὴν πενιχρὴν καλύβην τοῦ χωρικοῦ, δὲ ἴδῃ ταπεινὸν τι φυτόν, τὸ ὁποῖον δὲν προσελκύει τὰ ὄμματα ἕνεκα τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν φύλλων καὶ τῆς εὐμορφίας τῶν ἀνθέων, ἀλλ' ἐλκύει τὴν ἀγάπην τοῦ καθενὸς διὰ τὸ ἀπαλότατον καὶ γλυκύτατον ἄρωμά του. Ἄν καὶ τόσα ἔτη παρήλθον τὸ φυτόν τοῦτο εἰσέτι καλλιεργεῖται μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης ὅφ' ὄλων. Τινὲς παραδέχονται ὅτι ἡ λέξις Ρεζεδάς προέρχεται ἐκ τοῦ λατινικοῦ ῥήματος *resedare* δηλ. πρᾶνω, γλυκαίνω, δι' ὃ καὶ ὁ ἡμέτερος Ὀρφανίδης τὸ ὀνόμαζε πανσώδιον. Οἱ παλαιοὶ ἐνόμιζον ὅτι τὸ φυτόν τοῦτο εἶχεν ἀρετὰς καταπραϋντικὰς ἀλλ' ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη δὲν παραδέχεται αὐτάς. Ἐνεκα τοῦ ἡδυνάτου ἀρώματός του ὁ Λινναῖος τὸ παραβάλλει μὲ τὴν ἀμβροσίαν τῶν Θεῶν τοῦ Ὀλύμπου.

Τὸ φυτόν τοῦτο εἶναι ἐκ τοῦ γένους τῶν Σησαμοειδοφόρων καὶ περιλαμβάνει περὶ τὰ τριᾶκοντα εἶδη, ἰθαγενῆ τῶν μεσογείων χωρῶν πλὴν τινῶν ἀπαντωμένων καὶ ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Περσίᾳ. Ὁ ἀξιολογώτερος εἶναι Ρεζεδάς ὁ εὖοσμος (*Reseda odorata*) ὁ θεραπευόμενος διὰ τὰ εὖοσμα καὶ ἄφθονα ἀνθη του κοσμητικὰ καὶ μυρεψικὰ. Ἐνεκα τοῦ ἀπαραμίλλου καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀρώματός του οἱ γάλλοι τὸν ὀνόμασαν *Herbe d' amour* καὶ οἱ Ἴταλοὶ *Amorino* καὶ *Amor d' Egitto*.

Ὁ Noiselle ἀναφέρει ὅτι τὸ 1752 τὸ φυτόν τοῦτο μετεφέρθη ἐξ Αἰγύπτου εἰς τοὺς γαλλικοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ ἔτος ἦτο γνωστὸν καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὑπάρχει καὶ εἶδος Ρεζεδάς ὁ ὁποῖος καλεῖται *Grandiflora variegata* ὅστις εἶναι εὐρωστότερος καὶ τὰ ἀνθη μεγαλύτερα. Εἰς ἕνα μέρη συνηθίζουσι νὰ καλλιεργοῦν τὸν Ρεζεδά ὅπως σχηματισθῇ δένδρον ἄλλο καὶ ὅταν τοῦτο εὐδοκίμῃ εἶναι ἀληθῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἀπόλαυσις. Εἰς ἀνθοδοχεῖον οὐχὶ μικρὸν σπέρνωμεν ἀρετὰ καὶ ὅταν ὀλίγον ἀξήθησιν ἀφαιροῦμεν μετὰ προσοχῆς ὄλους τοὺς ἄλλους βλαστοὺς

ἀφίνοντες τὸ εὐρωσιότερον στέλεχος τοῦ ὁποίου κόπτωμεν ὅλα τὰ ἄνθη συνεχῶς ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ὅπως ἀποκτήσῃ τὸ ποθοῦμενον ὕψος ὠραίου πολυφύλλου δενδρῦλλίου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος θὰ ἦναι γεμάτον ἀπὸ ὠραία καὶ εὐοσμώτατα ἄνθη, καὶ τὸ δενδρῦλλιον τοῦτο διατηρεῖται ἐπὶ τινὰ ἔτη.

Ἐν Ἑλλάδι εἶναι αὐτοφνὲς εἶδος μὲ λευκὰ ἄνθη (*Reseda Alba*) τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα λαχανεύονται καὶ ὁ λαὸς κατὰ χώρας ἔδωκε τὰ ὀνόματα ὄχητρα, βρωμοῦσα, γαίδουρὸ χορτο, ἀγγειότρα, μεσαδροῦλα. Ὑπάρχει καὶ εἶδος *Reseda luteola* ὁ ὑπόχρους (*Reseda luteola*) καλιεργούμενος ὡς βαφικὴ βοτάνη χάριν τῆς ἐνεχομένης ὑπωχρίνης.

Νίτσα Μακροῦ

Ἔνα σου καπρίτσιο

Περπατούσαμε γιὰ νὰ φθάσουμε στὴν πλατεῖα, στὰ μαγεμμένα ἐκεῖνα δεντροῦκια, ποῦ ἦταν πεπρωμένο νὰ εἶναι μάρτυρες καὶ αὐτὰ τῆς ἄτυχης ἀγάπης μας. Ἐκεῖ σὺ κορμὸ μίᾳ ἀκακίας στεκόμαστε ἀμοίλητοι καὶ θεωροῦσαμε γύρω τὴν φύση ποῦ τὴν σκέπαζε τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Ὅλα γύρω μᾶς χαμογελοῦσαν καὶ μᾶς ἔδιδαν νὰ νοιώσουμε μέσα στὰ ἄδντα τῶν ψυχῶν μας τὴν χαρὰ τῆς νεότητος μας.

Τὰστέρια, μάρτυρες καὶ αὐτὰ στὴ φεῖα τελεῖν ποῦ γενόταν γύρω μας, λάμπανε στὸν γαληνεμένον οὐρανὸν σὰν διαμαντένια κοράλλια.

Εἴμαστε εὐτυχεῖς τότε ποῦ ζοῦσαμε μὲ ὄνειρα καὶ τρέφαμε τὴν φαντασία μας μὲ ἐλπίδες ποῦ ἐμελλε νὰ τῆς καταστρέψῃ ἔνα σου καπρίτσιο. Ναί, ἔνα σου καπρίτσιο, γκρέμισε ὅλο ἐκεῖνο τὸ χτήριον ποῦ θεωροῦσα τόσο θεμελιωμένο στὴν ζωὴ μας.

Τώρα ξένος ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, ἔσβυσαν ὅλα μας τὰ ὄνειρα καὶ μαζὺ μ' αὐτὰ καὶ ἡ ἀγάπη μας, ἡ πρώτη μας ἀγάπη, ποῦ μᾶς χάρισε τοὺς πρώτους χτύπους μέσα στὴς καρδιές μας καὶ μᾶς ἄφισε τώρα τὴν ἐλπίδα τοῦ θανάτου.

8 Μαΐου 1925

Πάρις

Παλιὲς θύμησες

Στὴ γνωστὴ σου κάμερα, μόνος μου κοιμᾶμαι καὶ ἄθελα στὸν ὕπνο μου, πάντα σὲ θυμᾶμαι. Θυμᾶσαι κεῖ τὸ βράδυ, ποῦ μόνη σὺ καὶ ἐγώ, βρισκόμαστε 'κεῖ μέσα, μὲ τόσο σπαραγμὸ. Τὰ λησμενᾶς καὶ ἐκεῖνα καὶ μοναχὰ θυμᾶσαι στὸ σπῆτι σο, ὅταν ἔρχομαι, νὰ πεύτης νὰ κοιμᾶσαι.

Μελαρχομῆκος

Παράκλησις

Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ ἀξιότιμοι καὶ συνδρομηταὶ τῆς «Ἡοῦς» οἱ καθυστεροῦντες εἰσεῖτε τὰς συνδρομὰς των, ὅπως μᾶς ἐμβάσωσιν ταύτας διότι μόνον εἰς αὐτὰς στηρίζει τὸ Περιοδικὸν μας τὴν ἔκδοσίν του.

Ἡ Διεύθυνσις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

— Ἐξεδόθη τὸ 13ον τεῦχος 1ης Ἰουλίου τοῦ εἰκονογραφημένου οἰκογενειακοῦ περιοδικοῦ «Υγεῖα» μὲ ὕλην πλουσίαν καὶ εἰς ἄκρον ἐνδιαφέρουσαν.

— Ἐπίσης τὸ τεῦχος τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ καλοῦ περιοδικοῦ «Μαθητικὴ Ἐνωσις», τὸ τεῦχος Ἰουνίου τῆς ἐν Σύρῳ ἐκδομένης «Τηλεγραφικῆς Ἐπιθεωρήσεως» καὶ τὸ τεῦχος τῆς 1ης Ἰουλίου τῆς εἰκονογραφημένης «Ἑλληνικῆς Τέχνης».

TAX)MEION

Αἰδεσιμώτατον κ. Παρθένιον Κάρδαρη Θεο)ρίκη. Ἡ ἐκ 50 δραχ. ἐτησίᾳ συνδρομῆς σας ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν θερμώτατα διὰ τὰ ὠραία σας λόγια. Δαν Μαργαρίτα Βαρθάλη, διδασκάλισσα, ἐνταῦθα. Ἐξάμηρος ἐλήφθη, θερμὰς εὐχαριστίας. Sinior Denelrio Sarantau Botonia Italia, ἡ ἐκ πέντε)κοντα δραχμῶν ἐτησίᾳ συνδρομῆς σας ἐλήφθη. Σὰς εὐχαριστοῦμεν. κ. Γ. Πανουσόπουλον δικηγόρον Πειραιᾶ. Ὁ κ. Χρ. Φε)τάκης μᾶς ἔγραψε, σὰς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν διαβίβασιν τῆς παρακλήσεώς μας. κ. Δημ. Πελεκάσην Ζωγράφον Ἀθήνας. Ἐλήφθη πολὺ ἀργὰ ἐν τούτοις δημοσιεύεται ἀναμένομεν ἐγκαίρως τὸ ἄλλο.

Η Ω Ξ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ἐσωτερικοῦ
Ἐτησία δραχ. 30
Ἐξάμηνος 15

Ἐξωτερικοῦ
Ἐτησία Φρ. Χουσᾶ 15
Ἀμερικῆς Δολλάρια 3

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται

Πᾶσα, ἀποστολὴ χρημάτων καὶ ἐπιστολῶν δεόν ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν κ. Ἀνδρέαν Ἴω. Ζώντων Διευθυντὴν Περιοδικοῦ «Ἠὼς» Ζάκυνθον.
Γραφεῖον: Πλατεῖα Ἁγίου Νικολάου τῶν Γερόντων.
Τὰ χειρόγραφα δημοσιευόμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται

Εἰς τὸ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ

τοῦ κ. Ἰωάννου Μουζάκη κειμένῳ παρὰ τῆς δεινροστοιχίας Ἄμμου γίνονται ἅπαντα τὰ λουτρά Λαμβεργῆ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ, ΔΙΔΗΨΟΥ, ΚΥΛΛΗΝΗΣ, ΥΠΑΤΗΣ, ὡς καὶ σιδηροῦχα καὶ βυσί. Καθαριότης τελεία, ὑπηρεσία προθυμοτάτη. Τὸ θαλάσσιον ὕδωρ διοχετεύεται εἰς τὸ κατάστημα διὰ σωλῆνος 100 μέτρων μήκους, ὥστε νὰ ἀποκλείεται κάθε ὑπόνοια περὶ ἀκαθάρτου ὕδατος. Τὸ Κατάστημα ἔχει πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πελατῶν ὥραϊον ἐπιβατικὸν αὐτοκίνητον ποῦ μετ' ἑξῆς 7 δραχμᾶς, ἀρκεῖ νὰ εἰδοποιηθῇ πρὸς τοῦτο τὸ κατάστημα ἢ τὸ φαρμακεῖον κ. Μουζάκη, μεταφέρει τὸν λοθόμενον ἀπὸ τὸ σπῆτι του εἰς τὰ λουτρά καὶ τανάπαλιν.

ΤΟ ΜΟΝΟΝ

Ἀλάδαστον Φάρμακον κατὰ τῶν Ἑλωδῶν Πυρετῶν εἶναι τὸ

CHINOBAROSIL SION L'AZZARONI

ἑναστον κυτίον μετ' 24 κουφέτα
Δραχ. 32

Ζητεῖτε το ἀπὸ τὸ Φαρμακεῖον σας
Γενικός Ἀντιπρόσωπος ἐν Ζάκυνθῳ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΕΣΣΑΣ
Φαρμακοποιός

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ

ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ

Διαρκῆς Παρακαταθήκη παρὰ τῷ Κῷ

Α. ΚΑΣΣΙΜΑΤΗ